

Från Renbruksplan till Renbruksplankoncept

Leif Jougda
Verksamhetsledare RBP

Renbruksplankonceptet

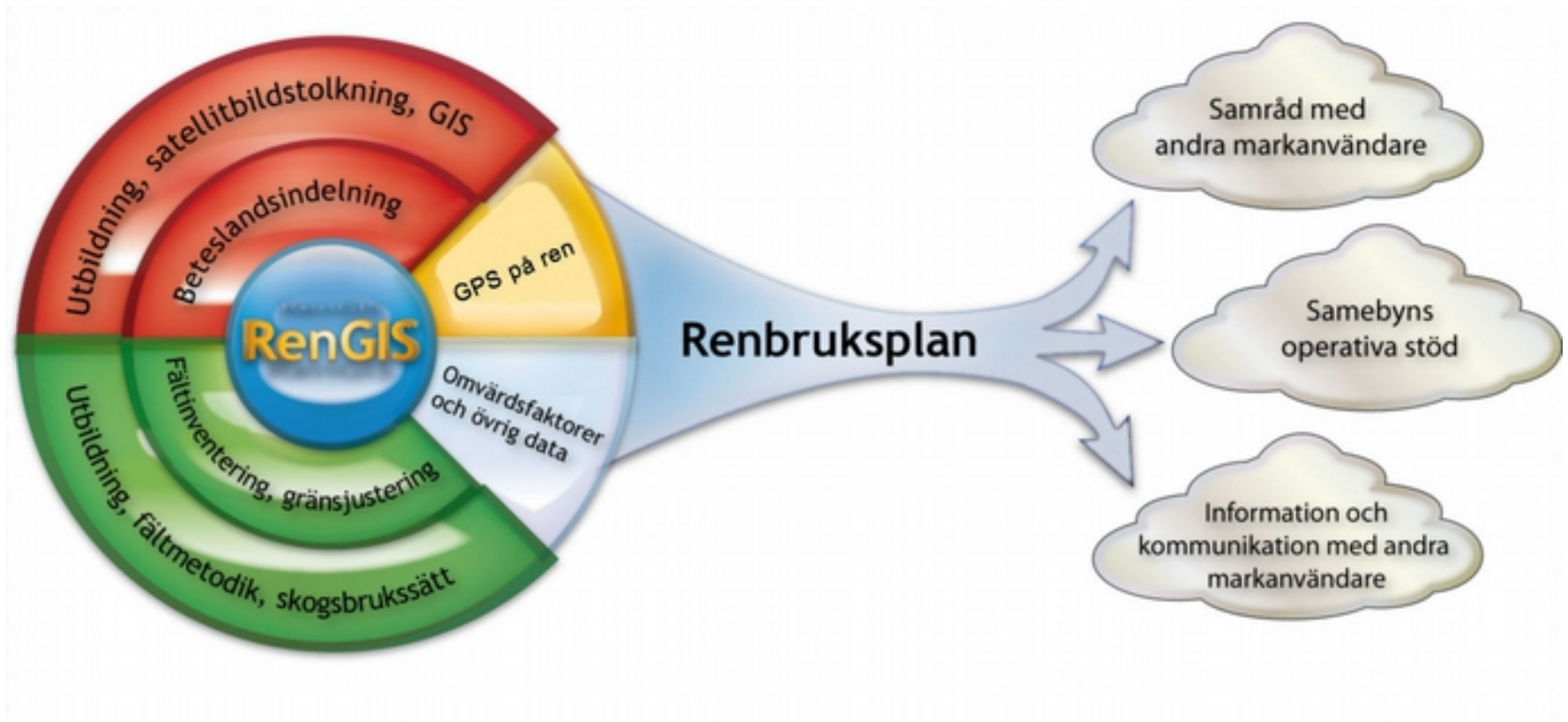
De långsiktiga effekterna av ett nytt RBP-koncept förväntas ge en verksamhetsnytta för både samebyar, myndigheter och markanvändande aktörer.

Samebyarnas RBP och Sametingets iRenmark används ofta tillsammans i redovisningssammanhang. De båda databaserna visar olika aspekter av renskötsel.

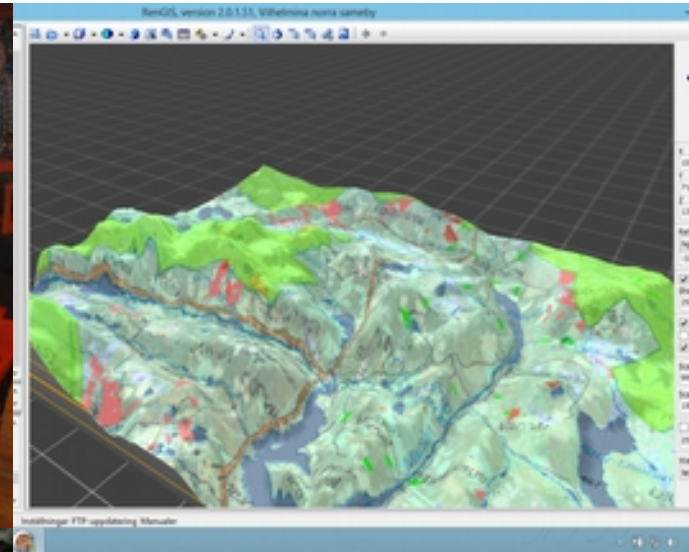
Förenklat kan man säga att RBP visar hur viktig marken är medan iRenmark visar vad marken används till. Detta gör att iRenmark ofta används vid översiktlig samhällsplanering i inledande skeenden, medan RBP ofta används vid samråd eller i ett senare planeringsskede.

Det nya RBP-konceptet ger förutsättningar för synergieffekter med ett gemensamt långsiktigt hållbart GIS-koncept för rennäringen i samhället.

Aktiviteter & mål med RBP

Renbruksplan –ett verktyg till nytta för många

Läget RBP 2019 för 50 samebyar

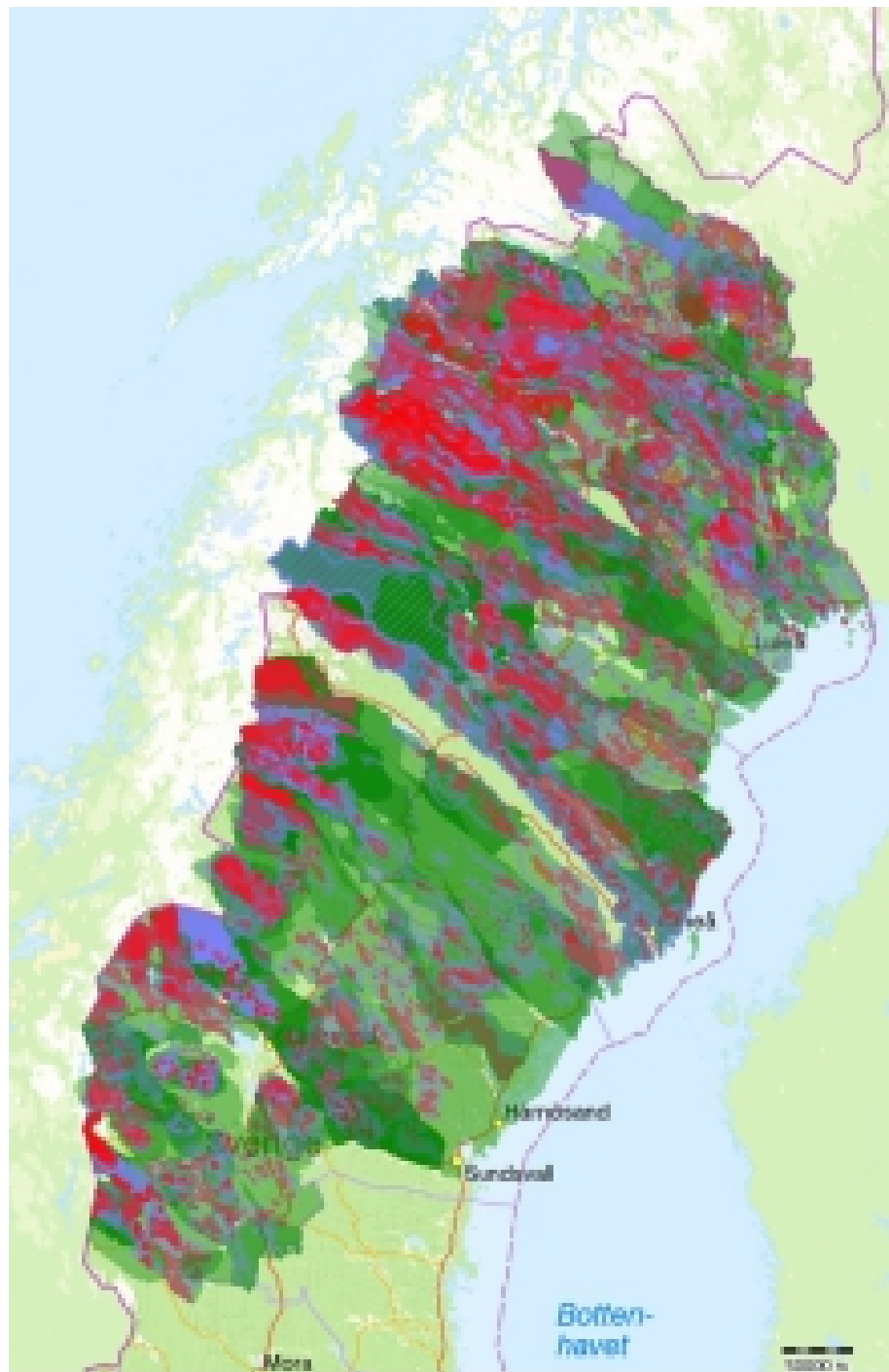
Betestrakter (grönt)
23,6 milj. hektar

Kärnområden (blått)
14,8 milj. hektar

Nyckelområden (rött)
6,1 milj. hektar

Fältkontroller
Antal ca 10 000

Bilder
Antal ca 20 000

Vilket innebär följande :

- 50 samebyar har upprättat RBP omfattande 23,6 milj. hektar (renskötselområdet)
- 350 deltagande och utbildade renskötare
- 250 datorer med installerat RenGIS och tillhörande data
- Ca 5 000 GPS halsband på renar i drift i 46 samebyar

Sametinget involverad på alla nivåer

Vägen till en aktuell plan

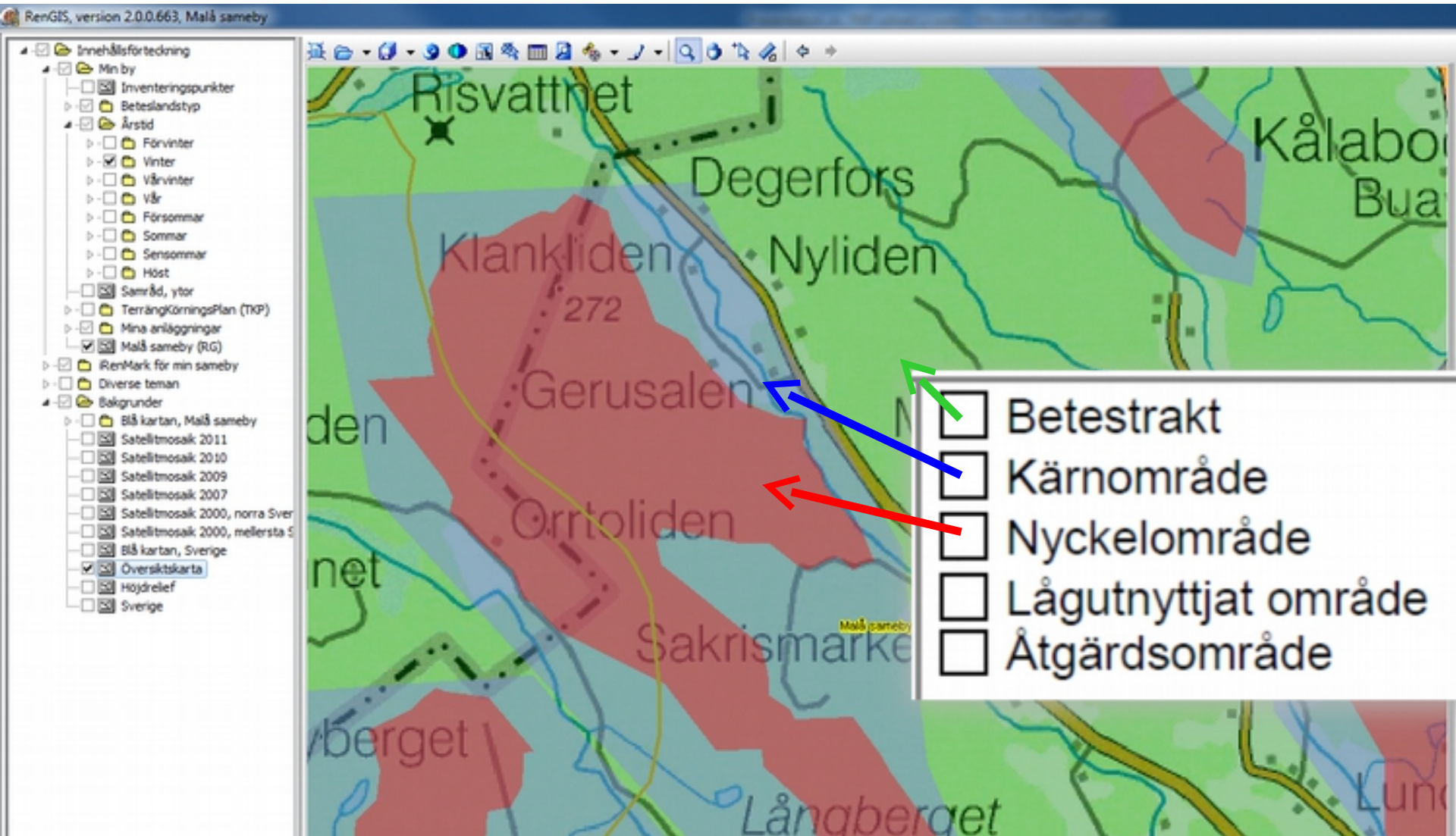
- 1. **Utbildning** av samebymedlemmar
- 2. **Beteslandsindelning** av samebyns område under ett "normalår" i fem olika typer
- 3. **Fältinventering** för att beskriva och verifiera beteslandstyperna och ange renbetestyper
- 4. **Omvärldsfaktorer** som beskrivs och karteras
- 5. **GPS på ren** för att följa och analysera renars årscykel både i realtid och historisk
- 6. **RenGIS** hanterar och sparar all data

1. Utbildning av renskötande samer

- Satellitbildstolkning
- Geografiska informationssystem (GIS)
- Datahantering
- Globalt Positionerings System (GPS)
- Fältinventeringsmetodik
- Artkännedom
- Skogsbruksåtgärder
- Kommunikation – Hantera samråd

2. Beteslandsindeling av samebyns område i fem olika typer

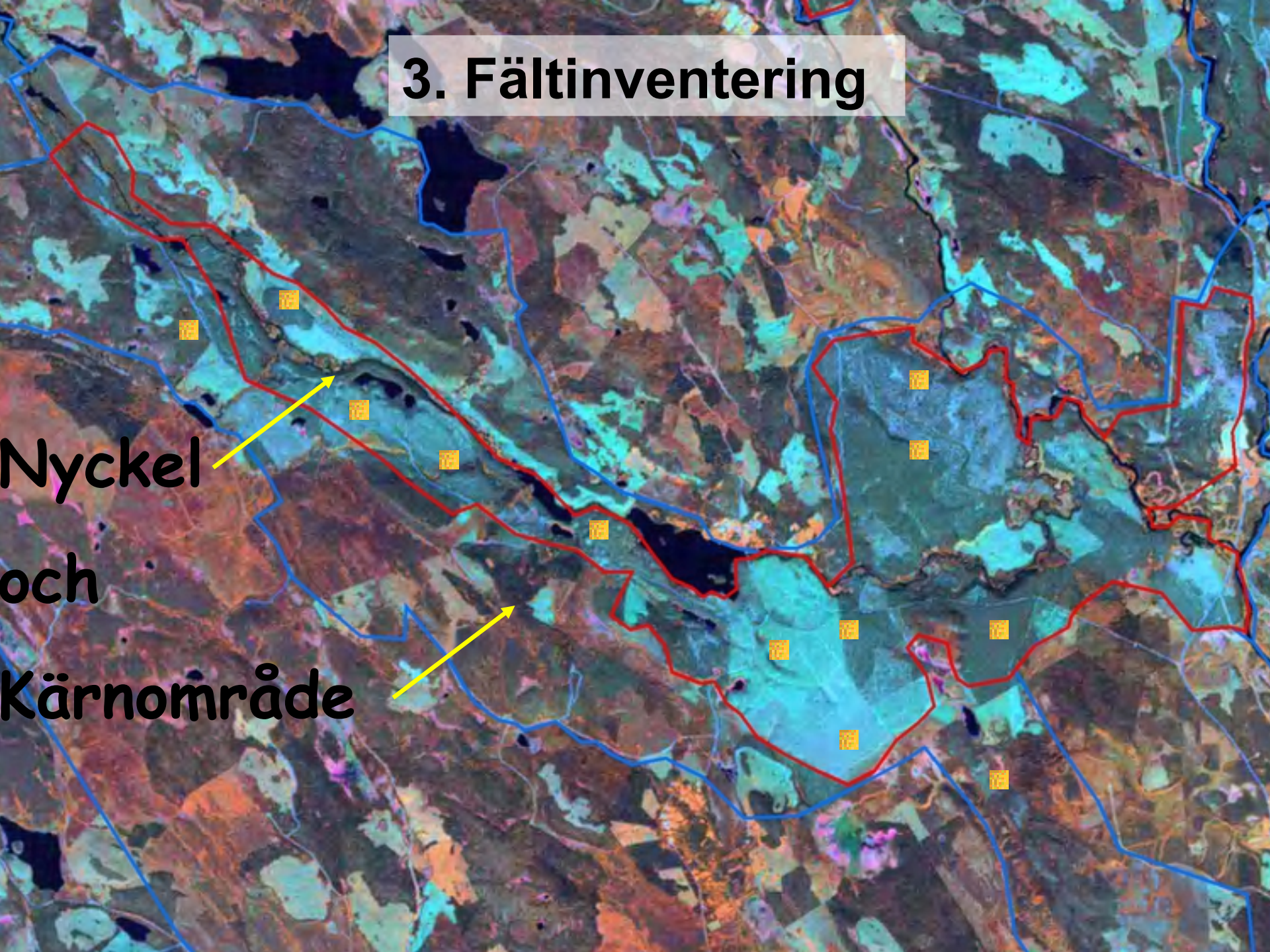

3. Fältinventering

Nyckel

och

Kärnområde

3. Fältinventeringen Skog-Fjäll-Myr

- Fältinventeringen utförs av **samebyarna**.
- När ytan funnits med GPS titta på en yta som har 50 m radie så att ytan är representativ
- Varje provyta består av en småruta samt insamling av vissa variabler för ett större område 15 m radie runt ytan. Ytorna koordinatsätts med **GPS**.
- **Renbetestyper** som registreras i 13 olika klasser är t ex olika typer av barrskogar, fjällhed och myr
- **Vegetationstypsvariabler** som registreras är t ex lavtäckets höjd, mängd träd lavar, arter och täckning i bottenskikt
- **Skogliga variabler** som registreras är t ex utförda skogsvårdsåtgärder, grundyta, medelhöjd och stamantal m m

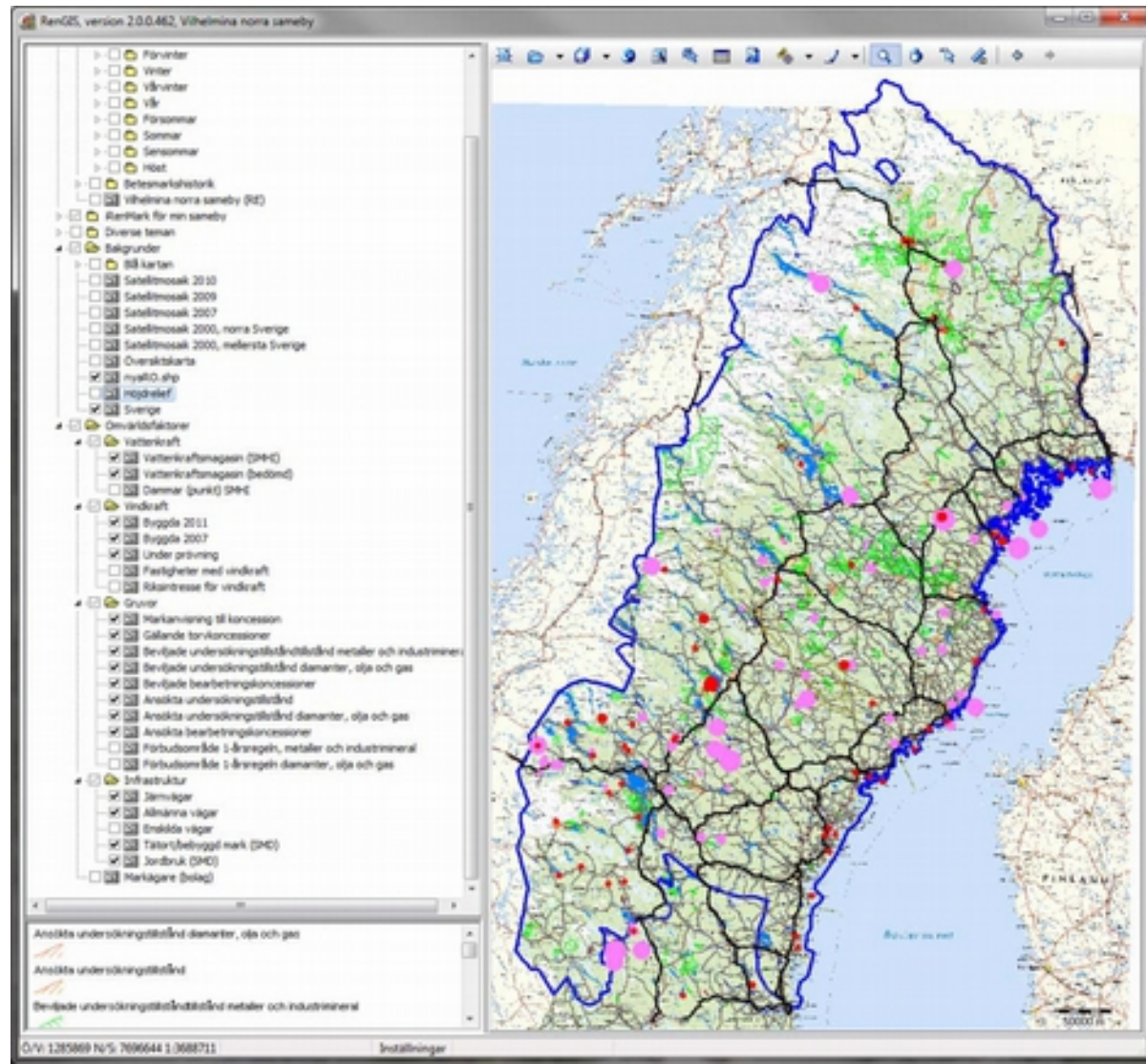
Varje provyta
digitalfotograferas

Metodutveckling pågår av förbättrad fältinventering

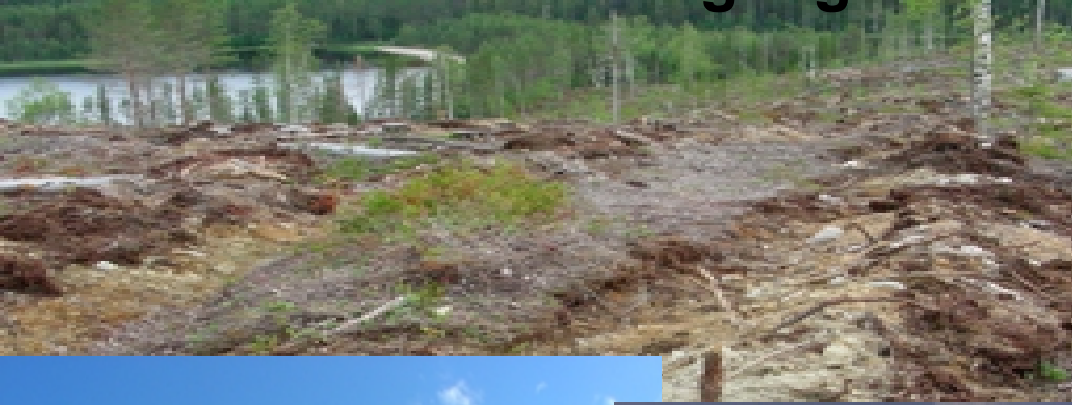

4. Omvärldsfaktorer som påverkar rennärningen

- Skogsbruk
- Gruvor
- Vindkraft
- Vattenkraft
- Övrig infrastruktur
- Jordbruk
- Friluftsliv
- Klimat och Väder
- Naturmiljö
- Kulturmiljö
- Rovdjur

Skogsbruk, vind-vattenkraft, friluftsliv påverkar betestillgång och renflyttning

5. GPS på ren

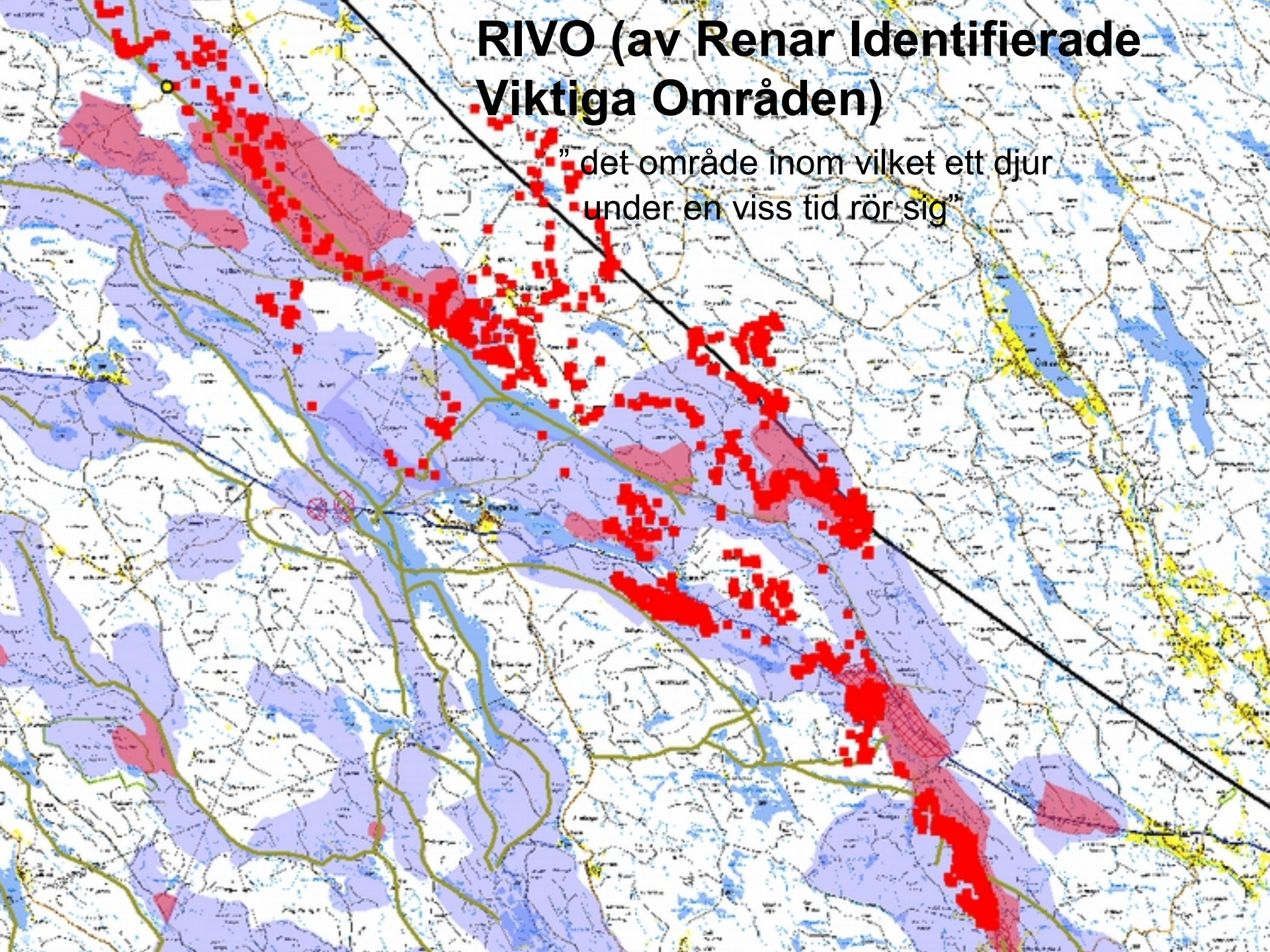

"Standardschema" 12 positioner per dygn:

1. Renen positioneras med GPS
2. Positionerna lagras i halsbandet och skickas i ett SMS via GSM nätet
3. Positionerna skickas till en webbserver
4. Positionerna visas i realtid på webbaserade kartor eller i mobiltelefonen
5. Positionerna importeras till RenGIS för analys och visualisering

RIVO (av Renar Identifierade Viktiga Områden)

”det område inom vilket ett djur under en viss tid rör sig”

Erfarenheter av GPS på ren

- Effektivisera operativ renskötsel/Renskötdagbok (RAU)
- Värdesätta identifierade betesland baserat på renens användande (RIVO)
- Mer kunskap om hur bruk av naturresurser kan påverka renens betesval
- Bättre webbplattform
- Analysera resultat

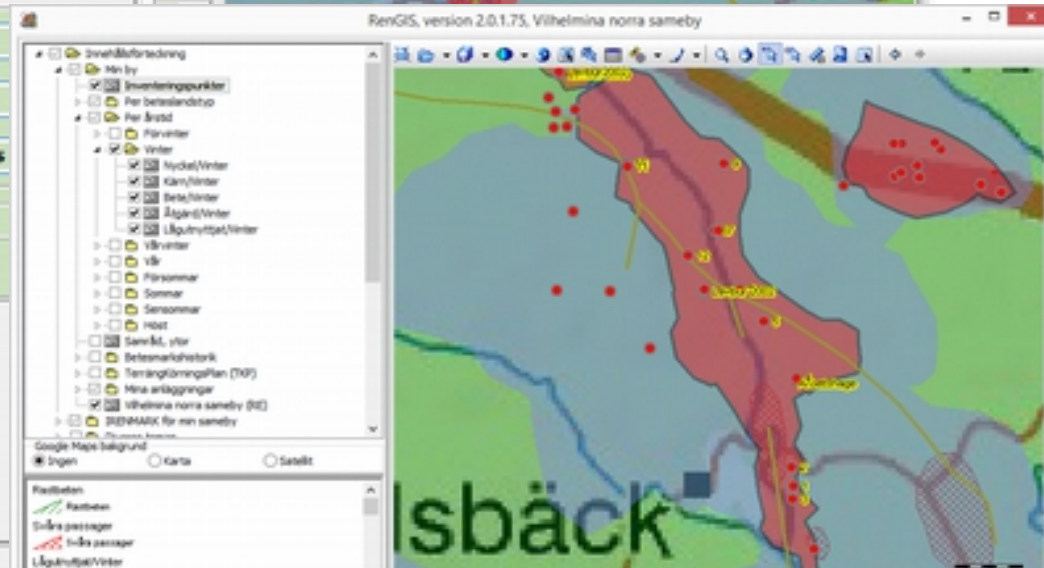
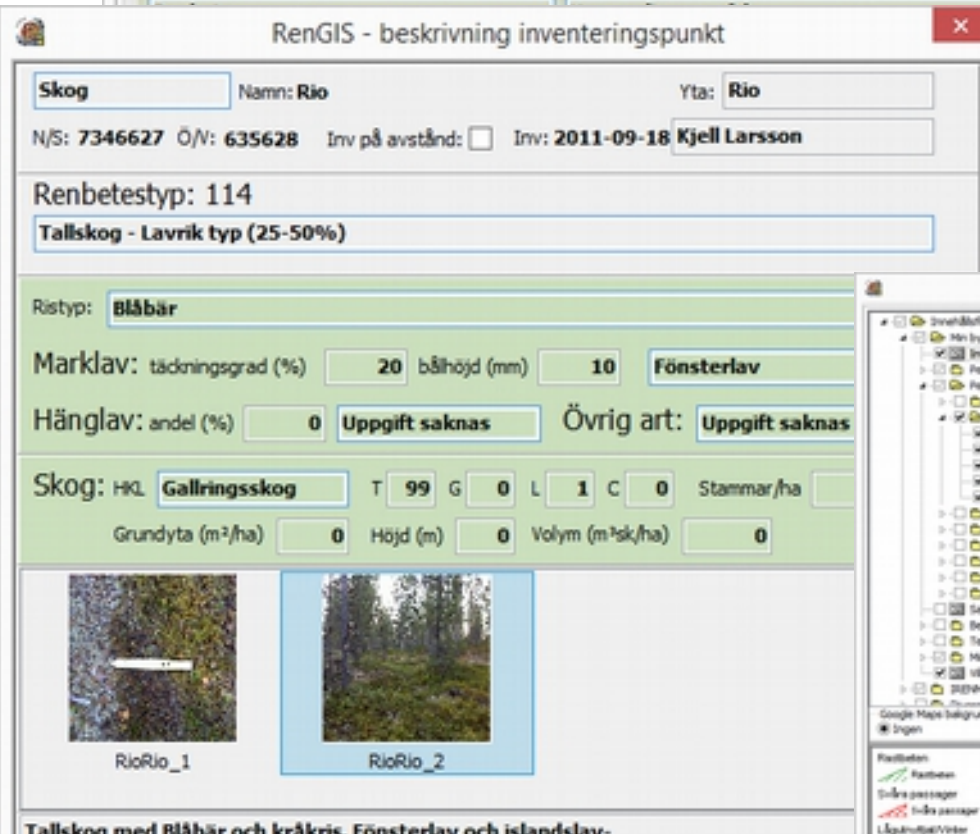
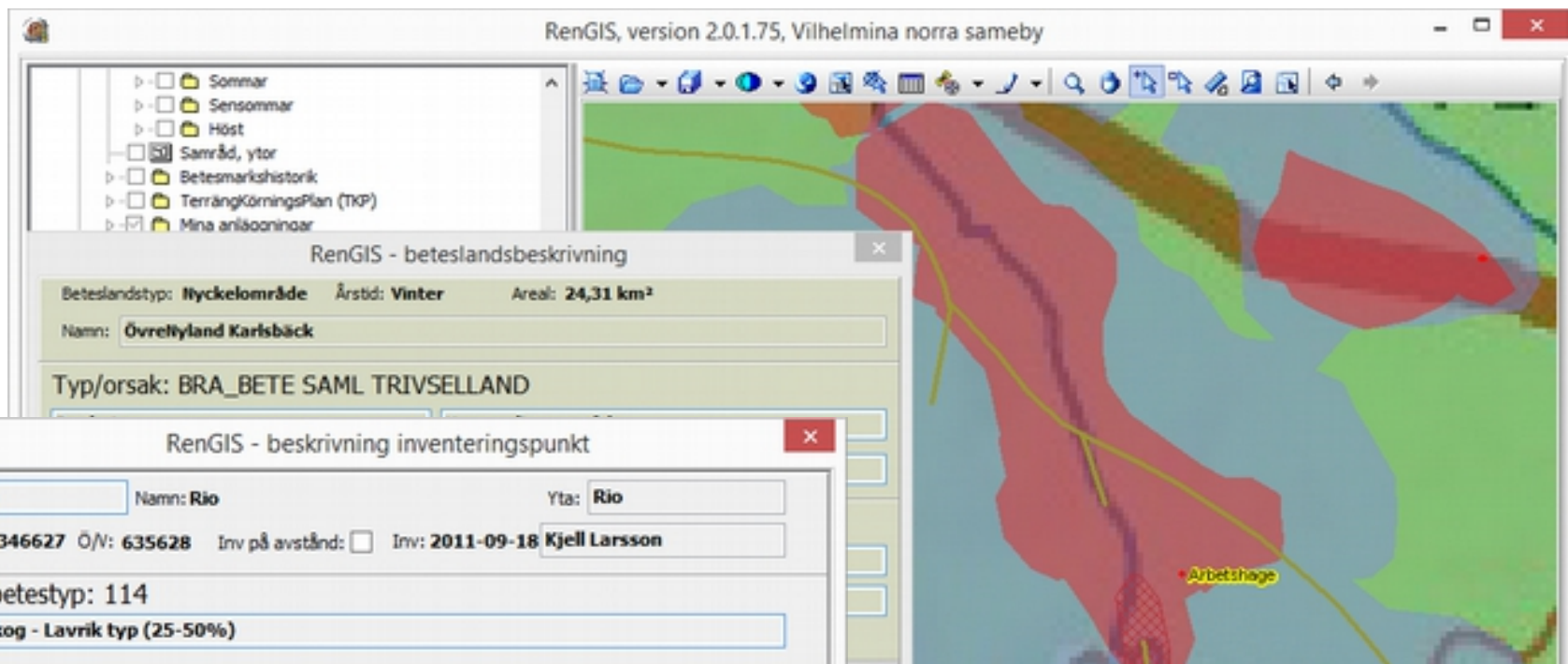
Kostnadsfritt samla alla positioner i WRAM
(nationell databas hos SLU)

6. RenGIS

**Installation av RenGIS verktyget öppet för alla
– en möjlighet till bättre samexistens**

Data i RenGIS hos samebyarna

Renbruksplanerna används redan idag vid samråd och dialog

- **Skogsbruket**
- **Gruvnäring och vindkraft**
- **Grön Infrastruktur**
- **Grå Infrastruktur vägar, järnväg**
- **Fjällfrågor - skoter och jakt**
- **Kommunala översiktsplaner**
- **MKB, SKB och övrig planering**
- **Tvister om renskötselrätt**

Erfarenheter av RBP

Utan beviljade medel från Regeringen hade inga renbruksplaner blivit upprättade.

- **Samerna hanterar satellitbildstolkning och arbete med RenGIS väl. Stor nyfikenhet och teknikintresse.**
- **Samebyarnas lokalkännedom finns nu digitalt och uppdateras löpande. Samerna har ökat sina kunskaper om vinterbetesmarkerna**
- **Beslutsunderlag kan förankras och spridas inom samebyarna och presenteras visuellt och flexibelt**
- **Renbruksplan ökar förståelsen för rennäring av andra markanvändande aktörer**
- **Förutsättningar skapas för att stärka samarbetet mellan samebyar och myndigheter/forskning/bolag**

Sammanfattning

1. Utvecklingen av RBP-konceptet görs i samarbete med samebyarna under förutsättning att medel beviljas för verksamheten från regeringen,
2. då kan RBP-konceptet tas i drift med förbättrad version av RenGIS för alla samebyar samtidigt som det gamla systemet börjar att fasas ut.
3. Sametinget utgör verksamhetsägare fr.o.m. 2016,
4. ett fortsatt nära samarbete med Skogsstyrelsen äger rum.

Om samebyarna och Sametinget kan samnyttja resurser finns synergieffekter att vinna:

Lättare att integrera RBP och iRenmark

Samebyarna levererar smidigare utförd
beteslandsindelning till andra aktörer.

Samebyarna äger sin RBP och bestämmer vilka
som ev. ska få ytterligare data eller full åtkomst till
den.

Gemensamma licenser för serverprogramvara

Gemensamma stödfunktioner för användare

Framtiden - Samexistens

- Identifiera kunskapsluckor
- Öppenhet – mer transparens
- Nyttja renskötare och lokala aktörer

- Strategiska och uppföljningsbara mål
- Bygg scenarior – visualisera landskapet
- Nyttja tekniken – GIS – GPS - Appar

Leif Jougda
Vilhelmina
leif.jougda@sametinget.se
073-8405355